

नान्यदेव हि । अग्रातो जायते राजन् । कार्तिके
मांसमन्त्रायत् । नारदीयपु० । मांसवैशाखयोर्द्विष्य
ब्रह्मवर्षविधानात् मत्स्यभक्षणं नितरां निषिद्धमिति
कथ्यतस्त्वम् । “नामस्य” नैवेद्यायै भक्ष्येज्जामहिषी-
शीरं वर्जयेत् पञ्चनखमत्स्यवराहमांसानि च” व्याक्रि० त०
विष्णुस्मृतम् । जन्मतिथौ मत्स्यभक्षणनिषेधो यथा
“आमिन् कलहं हिंसां वर्जयेद्भौ विवर्जयेद्” “भुङ्क्ते
यस्तु निराभिषं च हि भवेज्जन्मान्तरे पण्डितः” ति० त० ।
शेवस्य मत्स्यभक्षणनिषेधो यथा
“क मद्यं क शिवे भक्तिः क मांसं क शिवाचनम् ।
मत्स्यमांसरतानां वै दूरे तिष्ठति शङ्करः” काशीख० ।
विन्ध्यपर्वतस्य पश्चिमे मत्स्यभक्षणनिषेधो यथा
“विन्ध्यस्य पश्चिमे भागे मत्स्यभुक् पतितो नरः”
पुराणम् । कामतो मत्स्यभक्षणप्रायश्चित्तं यथा
“मत्स्यंस्तु कामतो जग्ध्वा सोपवासस्त्र्यहं वसेत्” अज्ञा-
नदत्तदर्शनं प्रा० वि० । मत्स्यभक्षणनिषेधे प्रतिप्रसवो यथा
“मत्स्यान् सगल्कान् भुञ्जीत मांसं रौरवमेव च ।
निषेद्य देवताभ्यश्च ब्राह्मणेभ्यश्च नान्यथा । शफरं सिंह-
तण्डुलञ्च तथा पाठीनरोहिणी । मत्स्यास्ते सद्युद्दिष्टा
भक्ष्याय तपोधनेः । प्रोक्तं भक्ष्येदेसां मांसञ्च द्विज-
कायिका । यथाविधि निवृत्तश्च प्राणानामपि चाख्ये”
शौके पु० १६५ । “पाठीनरोहितावाद्यौ निवृत्तौ
हव्यभक्ष्ययोः । राजीवान् सिंहदण्ड्याश्च सगल्काश्चैव
सर्वशः” मनुः । “अनिषेद्य न भोक्तव्यं मत्स्यं मांसञ्च
यज्ञवेत् । अजं विष्टा मयो मूत्रं यद्विष्णोरनिषेदितम्”
आ० त० । प्रेतभ्रातृ मत्स्यदानविधिर्यथा
“अपिण्डीकरणं यावत् प्रेतभ्रातृनि षोडश । पक्षाजे
नैव कर्त्तव्यं चाभिषेधे द्विजातिभिः” ब्राह्म० त० ।
श्विराटदेये पु० शोऽभिजनोऽस्य तस्य राजा वा
अण् । मात्स्यं प्रियादिक्रमेण तद्देववासिनि तस्य
व्यपे च बद्धुं अथो कुक् । शतदेववासिषु व० व० ।
४ मेषादितोद्वाद्दशराशौ क्षीनराशौ ५ भगवतः प्रथमावतारे
तत्कथा मत्स्यपु० २५० । भा० व० १८७ अ० च । मत्स्यं
भगवदवतारभेदमधिकृत्य कृतो ग्रन्थः अण् । मात्स्यं महा-
पुराणभेदे तत्प्रतिपाद्यविषयाच्च तत्रैव २६० अ० उक्ता यथा
“सूत उवाच । एतद्विदुः कथितं सर्वं यदुक्तं विश्वरू-
पिणा । मात्स्यं पुराणमखिलं धर्मकामार्थसाधनम् ।
यत्कदाचिन्मनुष्यं वादो ब्रह्माण्डकथनतया । साङ्ख्यं

शारीरकं प्रोक्तं चतुर्ष्वखमुखेद्भवम् । देवाह्वराणां
सत्पत्तिर्मांसतोत्पत्तिरेव च । मदनद्वादशी तद्वक्तो-
पात्ताभिपूजनम् । मन्त्रराणां सुदेशे वैश्वराजाभि-
वर्धनम् । सृष्ट्यादुद्देशस्ततोत्पत्तिर्ब्रह्मात्मनः तथा ।
पितृवंशानुक्षणं ब्राह्मणकस्तथैव च । पितृतीर्थप्रवा-
सश्च सोमोत्पत्तिस्तथैव च । कीर्त्तनं सोमवंशस्य ययाति-
चरितं तथा । कार्तवीर्यस्य माहात्म्यं दृष्टिवंशानु-
कीर्त्तनम् । भृगुशापस्तथा विष्णोर्द्वैतशापस्तथैव च ।
कीर्त्तनं पुरुषेशस्य वंशो ह्यैताशनस्तथा । पुराण-
कीर्त्तनं तद्वत् क्रियायोगस्तथैव च । व्रतं नक्षत्रसंख्याकं
मार्कण्डेयजनं तथा । ह्यष्टादशीव्रतं तद्वद्दोहिणी
चन्द्रसंज्ञितम् । तद्भागविधिमाहात्म्यं पादपोत्सर्ग-
एव च । सौभाग्यशयनं तद्वदगस्त्यनमेव च । तथा-
नन्ततृतीया तु रसकल्याणिनी तथा । आहूतं नन्द-
करी तद्वद् व्रतं सारस्वतं पुनः । उपरागाभिवेकश्च
सप्तमीसूदनं पुनः । भीमाख्या द्वादशी तद्वदनङ्ग-
शयनं तथा । अमृत्यशयनं तद्वत्तथैवाङ्गारकव्रतम् ।
सप्तमीसप्तकं तद्वद्विंशतिकद्वादशी तथा । मेरुप्रदानं
दशधा ग्रहशान्तिस्तथैव च । ग्रहसंस्कारकथनं तथा
शिवचतुर्दशी । तथा सर्वफलदायकः सूर्यवारव्रतं
तथा । संक्रान्तिसूदनं तद्वद्विभूतिद्वादशीव्रतम् ।
पटिव्रतानां माहात्म्यं तथा क्षत्रविधिक्रमः । प्रयागस्य
तु माहात्म्यं सर्वतीर्थानुकीर्त्तनम् । पैलाग्रमफलं
तद्वद्दोषलोकांशुकीर्त्तनम् । तथात्तरिजचारश्च ध्रुव-
माहात्म्यमेव च । भवनानि घुरेन्द्राणां त्रिपुरासोधनं
तथा । पितृपिण्डदमाहात्म्यं अन्तरविनिर्ययः । वज्रा-
कृत्य तु संभूतिः तारकोत्पत्तिरेव च । तारकाह्वराणां
हात्म्यं ब्रह्मदेवानुकीर्त्तनम् । पार्वतीसम्पत्तिस्तु तथा
शिवतपोवनम् । अनङ्गदेहदाहस्तु रतिशोकस्तथैव च ।
गौरीतपोवनं तद्वद्विज्जनाथप्रवादनम् । पार्वतं वृषि-
संवादस्तथैवोद्वाहमङ्गलम् । कुमारसम्पत्तिस्तु कुमार-
विजयस्तथा । तारकस्य वधो घोरो नरसिंहोपवर्ण-
नम् । पद्मोद्भवविषगस्तु तथैवाश्वकथातनम् । वारा-
णस्यास्तु माहात्म्यं नर्मदायास्तथैव च । पर्वरातुक्रम-
स्तद्वत् पितृनाथानुकीर्त्तनम् । तथोभयसुखीदानं दानं
कुष्णाजिनस्य च । तथा सावित्र्युपाख्यानं राजपमां-
स्तथैव च । यात्रानिमित्तकथनं स्वप्नमाहङ्गकीर्त्त-
नम् । वासनस्य तु माहात्म्यं तथैवाद्वाराहकम् ।